

Förordning om statligt stöd för att förbättra leveranssäkerheten i elsystemet

Energimarknadsinspektionen (Ei) tillstyrker i huvudsak förslaget till förordning om statligt stöd för att förbättra leveranssäkerheten, men lämnar vissa förslag till ändringar och tillägg.

Sammanfattning

Regeringen har i den beslutade budgetpropositionen för 2025 avsatt medel för stöd, Kraftlyftet, till investeringar i ny elproduktionskapacitet som ska möjliggöra snabbare anslutning till elnätet. Avsatta medel är 100 miljoner kronor 2025, 200 miljoner kronor 2026, 400 miljoner kronor 2027 och därefter 400 miljoner kronor årligen fram till 2035. En utökning av Kraftlyftet är även aviserat i budgetpropositionen för 2026 vilket därmed möjliggör för aktörer att ansöka om stöd upp till sammanlagt 5 miljarder kronor.

Ei bedömer att samhällsekonomiskt effektiva åtgärder kan behövas regionalt för att underlätta snabbare anslutning av aktörer i elsystemet där nätkapaciteten är ansträngd. Kraftlyftet kan i dessa områden bidra till snabbare anslutning, även om elnätsföretagen ytterst ansvarar för detta. De åtgärder som föreslås få stöd i förordningen – biokraftvärme, gasturbiner på förnybara bränslen och viss typ av lagring – förväntar Ei även på sikt kunna bidra positivt till leveranssäkerheten, resurstillräckligheten och elberedskapen. En bredare utformning av stödet, som möjliggör för fler tekniker att omfattas, skulle dock kunna öka träffsäkerheten. Begränsningen till fåtal tekniker riskerar även att försvaga de prissignaler som styr kostnadseffektiva investeringar i nya resurser.

Även om det föreslagna stödet i praktiken är en marknadsintervention, som riskerar att snedvrider konkurrensen och leda till ineffektivitet, är det begränsat i tid och omfattning. Dessa risker är därför begränsade. Mot denna bakgrund tillstyrker Ei förslaget i huvudsak, men lämnar vissa förslag till ändringar och tillägg för bättre träffsäkerhet och effektivitet.

Energimarknadsinspektionens övervägande

Marknaden bör i första hand hantera behovet av resurser i elsystemet

Ei anser att marknaden i första hand bör hantera behovet av resurser i elsystemet. Eventuella stödåtgärder bör därför vara begränsade och utformade så att de förbättrar marknads funktion samt inte hämmar efterfrågeflexibilitet eller andra lösningar som bidrar till ett effektivt elsystem.

Först på sikt som stödet kan bidra positivt till leveranssäkerheten

Ei kan konstatera att Sverige redan har en hög leveranssäkerhet. Det ökade behovet av el och de långa ledtiderna för nätutbyggnad gör dock att kapaciteten i elsystemet är eller riskerar att bli kritisk faktor regionalt för ökad elektrifiering. Åtgärder kan därför behöva vidtas på regional nivå för att underlätta snabbare anslutning av aktörer i elsystemet. Det är dock först på sikt som detta stöd möjligen kan bidra positivt till leveranssäkerheten.

Förslag att tydligare koppla stödet mot områden med resurstillräcklighetsproblem

För att stödet bättre ska bidra till resurstillräcklighet föreslår Ei att det tydligare kopplas till exempelvis elområden med konstaterade resurstillräcklighetsproblem. Utgångspunkterna kan därför vara fastställd svensk tillförlitlighetsnorm¹ och resurstillräcklighetsbedömningar enligt artikel 23 eller 24 i EU:s elmarknadsförordning². Om stödet riktas rätt, i linje med EU:s gruppundantagsförordning³, skulle det på sikt kunna bidra positivt till utvecklingen av kostnadseffektiva lösningar och potentiellt minska behovet av mer långtgående och kostsamma kapacitetsmekanismer.

Kapitel 3 i promemorian och 5 § – Val av tekniker som kan beviljas stöd

Ei anser att det är problematiskt att stödet i så hög grad är tekniskspecifikt och i praktiken begränsat till biokraftvärme, gasturbiner på förnybara bränslen samt lagring som är direkt kopplad till förnybar produktion eller kraftvärme (5 §). Detta kan utesluta andra lösningar som kostnadseffektivt kan bidra till stödets uttalade syften, exempelvis generationsväxling av befintliga andra förnybara anläggningar.

---

¹ Regeringskansliet (2022). Fastställande av tillförlitlighetsnorm för Sverige och uppdrag att årligen beräkna tillförlitlighetsnormen för Sverige. I2022/02083.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el.

³ Kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget.

En bredare utformning möjliggör för fler tekniker att söka stödet och därmed öka träffsäkerheten.

Argument som förs fram i promemorian för utvalda tekniker – snabbare införande, ökad träffsäkerhet och enklare handläggning – framstår till stor del som otillräckliga. En bredare ansats behöver inte nödvändigtvis försvåra eller fördröja införandet, utan kan tvärtom bidra till snabbare och bättre måluppfyllelse förutsatt att kriterierna för stödet utformas tydligt. En snäv avgränsning riskerar däremot att minska träffsäkerheten genom att utesluta lösningar som kan vara billigare, mer effektiva eller snabbare att realisera.

Kapitel 3 i promemorian och 6 § – Stödet kopplas enbart till elanvändning

Ei är tveksam till formuleringen att stöd endast ska ges om anslutningen möjliggör ny elanvändning (6 §). Här är promemorian otydlig för hur prövningen ska ske i praktiken. Detta öppnar för tolkningsutrymme och riskerar att skapa osäkerhet för den som söker stödet. Att ensidigt rikta stödet mot ny elanvändning riskerar också att tränga undan andra aktörer som också kan bidra till ett robust och kostnadseffektivt elsystem, såsom elproduktion, lagring och flexibla resurser.

Kapitel 3 i promemorian och 6–7 §§ – Krav på regionalt behov och tidsgräns

Ei tillstyrker att stöd bör prioriteras i områden där behovet i elsystemet är som störst och endast ges till projekt som kan vara färdigställda före 2030 (6–7 §§). Detta säkerställer ett avgränsat stöd genom att stödet ger nytta i närtid och riktas dit det gör störst skillnad.

Av promemorian framgår däremot ingen metod eller definition för nätkapacitetsbrist. Det hänvisas inte heller till särskilda indikatorer såsom belastningsgrad på transformatorer eller kablar. Detta kan försvåra för Statens energimyndighet att göra en objektiv och transparent prövning.

Kapitel 3 i promemorian och 5 § – Begränsning att stöd bara ges till viss lagring

Ei anser att det är en begränsning att stöd endast föreslås ges till lagring som är direkt ansluten till förnybar produktion eller kraftvärme (5 §). Lagring kan i många fall kostnadseffektivt bidra till stödets uttalade syften oavsett placering i elsystemet. Här är det värt att notera att det nya europeiska ramverket för statligt stöd, Clean Industrial Deal State Aid Framework, som trädde i kraft den 25 juni 2025, öppnar för enklare statsstödsprövning av lagring oberoende av direkt anslutning.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Ulrika Hesslow. Vid den slutliga handläggningen deltog även chefsjuristen Göran Morén, experten Therése Karlsson, enhetschefen Elin Broström, juristen Lovis Rislund och analytikern Tobias Alkefjärd, föredragande.

Beslutet har fattats digitalt och saknar därför underskrifter.

Ulrika Hesslow

Tobias Alkefjärd

Remissvaret publiceras på Ei:s webbplats.

2025-09-25

2025-103601-0002